

آداب معاشرت سلام و مصافحه

محمد م.

پیوندهای اجتماعی، نیازمند تحکیم است. استوارسازی این پیوندها نیز با کَلّی گویی به دست نمی آید؛ بلکه باید نمونه‌های عملی و مصداقهای خاص و روشنی ارائه شود، تا مرزهای دوستی و پیوندهای عاطفی استوارتر گردد و پایدار بماند. «سلام» و دست دادن یکی از این عوامل است.

سلام، اطمینان دادن به طرف مقابل است که هم «سلامتی و تندرستی تو را خواستارم» و هم «از جانب من آسوده باش و مطمئن، که گزندی به تو نخواهد رسید». این معنای شعار اسلامی سلام است.

دست دادن و دست هم را صادقانه و به گرمی فشردن نیز نشان دیگری از محبت و صمیمیت و خیرخواهی است. دلها را به هم نزدیکتر و محبتها را بیشتر می‌سازد. تماس دو دست، قلبها را نیز به هم نزدیکتر می‌کند؛ البته اگر منافقانه نبوده و با دروغ و فریب همراه نباشد!

باری... سلام، نام خداست و تحیت الهی. سفارش پیامبر است و بزرگان دین. تا آنجا که فرموده‌اند: اگر کسی پیش از سلام، شروع به سخن کرد، جوابش ندهید: «مَنْ بَدَأَ بِالْكَلامِ قَبْلَ السَّلَامِ فَلَا تَجِيبُوهُ»^۱

بخل و رزد: «الْبَخِيلُ مَنْ يَخْلُ السَّلَامِ»^۲ سیره رفتاری پیامبر خدا نیز آن بود که به هر که می‌رسید - حتی کودکان - ابتدا به او سلام می‌کرد؛ بخصوص در مورد سلام کردن به کودکان می‌فرمود: «پنج صفت است که تا زنده‌ام، آنها را رها نخواهم کرد... یکی هم سلام دادن به کودکان است، تا پس از من سنت گردد». سلام را باید آشکارا، بلند و با صدای رسا ادا کرد. احادیث فراوانی با عنوان «الجهر بالسّلام» و «افشاء سلام» آورده شده که سفارش اکید دارد که سلامها، رسا و بلند باشد، نه زیر لب و آهسته و نامفهوم و ناقص. جواب سلام نیز باید همین گونه باشد؛ یعنی بلند و واضح، تا طرف مقابل بشنود.

گفتیم که مصافحه هم، دوستی آور، کدورت زدا و محبت آفرین است. ما علاقه خود و صمیمیت را با دست دادن ابراز می‌کنیم. برعکس، اگر با کسی کدورت، دشمنی داشته باشیم، از دست دادن با او پرهیز می‌کنیم.

امام باقر علیه‌السلام فرمود: هر دو نفر مؤمنی که با هم دست بدهند، دست خدا میان دست آنان است و دست محبت الهی بیشتر با کسی است که طرف مقابل را بیشتر دوست بدارد.^۳

البته دست دادن نیز، همچون سلام، ادب و آدابی دارد. یکی از آنها پیوستگی و تکرار است. در یک سفر و همراهی و دیدار، حتی چند بار دست دادن نیز مطلوب است.

از آداب دیگر مصافحه، فشردن دست، از روی محبت و علاقه است، اما نه در حدی که سبب رنجش و درد گردد. جابر بن عبدالله می‌گوید: در دیدار با رسول خدا (ص) بر آن حضرت سلام کردم. آن حضرت دست مرا فشار داد و فرمود: دست فشردن، همچون بوسیدن برادر دینی است.^۴

پی نوشت:

۱. سفینة البحار / محدث قمی / ج ۱ / ص ۶۴۵.
۲. میزان الحکمه / ری شهری / ج ۲ / ص ۵۳۵.
۳. اصول کافی / ج ۲ / ص ۱۷۹.
۴. بحار الانوار / ج ۱۳ / ص ۲۶.

